

Armas Herman!

Vabandan väga, et vastan Sinu kirjale nii hilja! Tahtsin enne mitmeti järele kaaluda Sinu ettepaneku üle, mille mulle esitasid. Enne Täna Sind huvitavate Teatajate eest, milledest kaks eksemplari edasi toimetasin! Et kohand Sinu ei salli, on Sulle kiituseks Sinu töös siinpool raudseid eesüü. Siinult, et nende valed on lühikeste jalga-  
dega ja jäävad tööasjades igale poole jalgu.

See on tore, et said Eesti lugemise "H. 3. muudetud trüki viimase pärast raeva ja võitlust (mõtle siin võitlust järele) omati valmis. Raamatu sisukorrast, mille mulle saatsid, on näha, et enamik materjali on uus, võiks öelda, et peaaegu kõik on uus, kui välja arvata "Kalevipoeg". Oled leidnud mitmeid teinud autoreid, näit. S. Linniste, A. Leht, M. Pihla, Heino Jõe, Pii-  
ta Orvik ja K. Prüller, mis on lugemisele kasuks, selle siin mitmekesisustades ja loomulikult lastes ka stiili varieerida. Tahame sellest lugemisest kirjutada aruanduse (= tutvustuse) sinna lehte. Nii et kui raamat on valmis, siis saada mulle kohe üks eksemplar! Sinu raamatu sisukorrast nähtub, et see on pakub siinult 1) peale tavalise lugemise veel 2) saatemater-  
jali Eesti ajaloo ja 3) meie maateaduse jaoks, milliste ainete puhul on seda väga hea kasutada. Nii see sobib ka siia meile peale lugemise kohuste täitmise veel isegi üks tulevikus, kui meil ehk ilmub nn. "Kodumaatundmise õpik" (ajalugu koos kodumaa maateadusega). Viimane, nagu nähtub, kiripea ei valmii, seega jääb Sinu lugemise <sup>ka</sup>aimuseks kodu-  
maatundmise õpiku meil oim, sest Lehti Eesti "peetuse meil liiga sisukas, kuna vähesti tundide juures (täien-  
duksolid käivad on koos enamasti üle kahe nädalat, misul pool isegi üle kolme) ei suudeta seda läbi töötada. Palju õnne Sulle selle väga tubli lugemise iluimise puhul!

Eesti keele kirjanduse kaarditoriko hakkamise küsimus nõudis niinult nendes tingimustes, milles praegu elan, palju kaalumist. Kõigepealt täna aga Sind ja juhatust austava ettepaneku eest ja usalduse eest! Mul on kall suure künaga kodumaalt lahkudes kaasa haaratud ainult mõned üldised



(2)

minu reieõpikud. Teroes ulatuses on aga kaasa lause-  
õpetus kogu kirjvõhemärkide õpetusega, mis on (teroos  
ulatuses) minu voolatud. Olenin ehk nõus neil aladel  
Siiniga kaasa lööma, ent tavalised on hoopis teist laadi.  
Siinse maal & viimase ajal valitseva tööpõlvuse ja osalt  
majandusliku rüüstuse tõttu on olukorrad eriti tehniliste  
jõrnestajatel muutunud pinevaks. Viimaseid on palju vallan-  
datud ja unionid, kes ei salli Euroopast tulnud põgenikke  
(unionid on põlvumased), on hakanud neid igati kiusama, et  
nende töökohti anda oma inimestele. Mina olen ka üks neist,  
kes laoti New Yorgi peabüroost lahti, aga anti selle asemel  
töökoht sama kompanii New Jersey osakügis aruosa osa-  
võnna juurde. Nii pean igal päeval tööd käima naaber-  
riigis kaugel väljastpool New Yorgi. Sõit sinna edasi-tagasi  
nõuab päevas ca neli(4) tundi. See on lausa kaotatud  
aeg, mis tuleb minu igapäevasest töökavast maha kustu-  
tada ja sellele juurde lisada veel sõidust ja ümberistumistest  
tekkivad väsimus. See neli tundi oleks kulunud otsekohe  
majavõu ära eesti keele kirjakursuse jaoks. Teiseks ulatub sama  
mole unioni osakond oma juurandustega ka nende töökohta,  
kust ta tahab mind lahti kangistada. Sestap pean ka  
tööd tegema eriti väga pingalt, hooliga ja tähelepaneli-  
kult. Kuna unionid on moraalselt enamikus väga madalal  
seisvaid, siis pead ka igaüks kõige tühisemaks asjaks olema väga  
ettevaatlik (mäletus, kui hakkad endalt arvanõpitud joonistus-  
esemeid selle omastajalt tagasi nõudma, siis peab union seda haa-  
vavaks teguviisiks, kuigi minu oma minu on esimese riie kratri-  
tud). Igaüks ei tea ka kindlasti, kuidas minu saatust New  
Jersey's tehnilise jõrnestajana tutviku kujuneb: kas saan sead eda-  
si töötada või pean jääma tööta-tööliseks. Viimasel juhul  
oleks ju aega kirjakursuse alal töötamiseks küllalt. Ent saatus  
ette näha on raske. Nii tuleb käesoleval heffel arvestada  
praegust olukorda: 4 tundi aja kaotamist + reieväsimus  
iga päev, mis ei lase mul kavatsitava kursuse & alal  
kaasatöötajana küllalt edukalt töötada. Nii tuleb täiesti  
vastu tahtmist anda kahjuks eitar vastus, kuigi igata-  
sin nii väga Siiniga sel alal koos töötada (ja kas või  
osalt sellest, et jõrskude veidi teha peavalu, on ta ju seda



3  
küllalt teistele meisterdamud üsna osavalt ja meisterlikult). Kahju  
on täiesti loobuda!

15026-3  
Muide pärin Sinult misama informatsiooniko (aga seda  
ehk ka igaks juhuseks) eesti keele kirikursuse kohta järgmist:  
1) millal see algab? (kas sügisel?), 2) kui tihti hakkab  
kirikursus ilmuma (nõut. kord või kaks kuud)? 3) Kas keele-  
õpetuse (või lauseõpetuse) juhul tuleb anda ka keelelise harju-  
tusi? 4) Mitu aastat kestab kogu see kirikursus?

Sel juhul, kui kirikursuse ajaline ulatus on mitu aas-  
tat, loetakse lause- ja viirvahemärkide õpetus kursuse lõpu  
poole. Suis on ehk jälle vinnu teenistus- ja elu-tingimused ja  
olud võib-olla kahedamad ja seavsis ehk kirikursusele  
kannatada lühia või sellise pikema aja peale rohkem ette  
valmistada. Või teinuti öeldes: Koostaksin pikapeale lause-  
õpetuse ja viirvahemärkide alal kursused valmis, kui pikem  
aeg seda lubab. Sellest lähtudes oleks minu nõustamine



Sõnaga kaaratöötamiseus peaaegu võimalik.

th ja, muustariin viimend viimise hoopis ära! See on: mitu õpperiija tuleb ette näha kirjavahemärkide ja lausõpetuse alal (kokku mõlemal alal), kui kogu kursus hõlmaks kokku 20 õpperiija, iga kirjas 10 lu. (din-formagdis)?

Lausõpetuse alal tahaksin teha ettepaneku täiendada sinu poolt koostatud „Eesti kogu viikursuse kava“ järgmiselt:

lisada ühildumise; koondause järele pöörata kavassee veel liitlause (s. o. lauserind; lausepõim; otene ja kandne kõn); ja lausete lihtedamine. Mis sa arvad, need on ehk olulised kirjavahemärkide pärast? Viimast eriti lausepõimis kõrvalause efoldamisel pealaurest. Lausestik (period) on vähetarvitatar ja võiks ehk seepärast liitlausest välja jätta kui liigselt teoreetiline materjal?

Kõigliku ja vormiõpetuse kavassee ei ole ma seni veel koostanud kahjuko süüeseda. Tein seda hiljem. Parimate teavitustega, sulle tööko palgu jõudu ja liigemist puhul palgu õnneloo soovidega  
Sinu Olev.